Prima instanță: Judecătoria Orhei, sediul central (judecător: Eugeniu Ciubotaru)
dosarul nr.2a-1652/24 *(nr.2-21026956-03-2a-18122024)*

C U R T E A D E A P E L N O R D
Colegiul civil şi de contencios administrativ

D E C I Z I E

03 martie 2026 mun.Bălți

Instanța compusă din:
Președintele ședinței, judecător Elena Grumeza
Judecători Natalia Costaș și Ivan Parii
Grefier Radmila Roșca

examinând în ședință publică, apelul declarat de Luca Tudor prin intermediul avocatului Stegărescu Ion împotriva hotărârii Judecătoriei Orhei, sediul central din 13 februarie 2024, emisă în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată formulată de ÎMCIA „Transelit" SA către Luca Tudor, intervenient accesoriu Ghenadie Rotaru, cu privire la repararea prejudiciului material și compensarea cheltuielilor de judecată, și

la cererea reconvențională înaintată de Luca Tudor către ÎMCIA „Transelit" SA și Ghenadie Rotaru, cu privire la repararea prejudiciului material, moral și compensarea cheltuielilor de judecată,

a c o n s t a t a t:

Pretențiile reclamanților:

La 22 februarie 2021, Întreprinderea Mixtă Compania Internațională de Asigurări „Transelit" SA a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Tudor Luca cu privire la repararea prejudiciului material în ordine de regres și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea pretențiilor, reclamanta a indicat că, la 25 august 2018, automobilul de model Hyundai Tucson cu nr. de înmatriculare *****, condus de Ghenadie Rotaru, care se deplasa în direcția sat. Step-Soci, r-nul Orhei, a fost deteriorat considerabil în urma tamponării cabalinei ce se afla la acel moment fără supraveghere pe carosabil.

A remarcat că, la fața locului, în urma producerii accidentului rutier, a fost chemată poliția pentru inspectarea și examinarea tuturor circumstanțelor. În cadrul instrumentării dosarului contravențional, proprietarul cabalinei, Tudor Luca, a declarat că la 25 august 2018, în jurul orelor 17:00, a priponit calul în preajma contonului nr.2. La ora 20:30, în aceeași zi, a fost telefonat de către o persoană care i-a comunicat că, calul său s-a slobozit și a mers în direcția calului ce aparținea pârâtului. Ambii cai au mers într-o direcție necunoscută.

Suplimentar, a precizat că, în cele din urmă, Tudor Luca a recunoscut că, calul care a fost tamponat pe traseu îi aparținea lui. Astfel, pârâtul nu a asigurat grija cuvenită pentru supravegherea cabalinei, or, animalul a fost lăsat nesupravegheat de către ultimul, a scăpat din pripon și a ieșit fără însoțitor pe carosabil, provocând accidentul rutier.

În urma acestor evenimente, a fost deschis un dosar contravențional, în privința lui Tudor Luca, pe marginea săvârșirii de acesta a contravenției prevăzute de art. 245 alin. (2) Cod contravențional, fiind sancționat conform procesului verbal cu privire la contravenție seria MAI04 nr. 467588 din 03 septembrie 2018.

Reclamanta a mai indicat că, prin hotărârea nr. 5r-28/2019 din 19 martie 2020, s-a admis contestația adresată de către Tudor Luca privind anularea procesului-verbal cu privire la contravenție seria MAI04 nr. 467588 din 03 septembrie 2018 și a deciziei de sancționare. În textul hotărârii, instanța a menționat că, este vorba de un delict civil din partea lui Luca Tudor, care a acționat în mod neglijent cu calul ce a dus la producerea accidentului rutier, din care considerente Ghenadie Rotaru urma să se adreseze în procedura contencioasă pentru repararea prejudiciului.

De asemenea, a punctat că, Ghenadie Rotaru avea încheiat cu „Transelit" SA, contract de asigurare facultativă a mijloacelor de transport CASCO nr. AC0553CH/2018 din 15 iunie 2018, cu perioada de asigurare 16 iunie 2018 - 15 iunie 2019. Ulterior, acesta s-a adresat cu cerere cu privire la stabilirea prejudiciului și achitarea despăgubirii.

Astfel, asigurătorul, în baza cererii asiguratului, a deschis dosar de daune nr. 559/08-2018C din 10 septembrie 2018 și a purces la instrumentarea dosarului de daună. Conform actelor de primire-predare a lucrărilor nr. 410 din 18 septembrie 2018 și nr. 520 din 09 octombrie 2018, pentru recondiționarea automobilului, s-au efectuat cheltuieli în sumă totală de 269652 lei.

Reclamanta a afirmat că, în baza ordinului nr. D/D Casco 559/08-2018C din 16 octombrie 2018 și ordinul nr. D/D CASCO 559/08-2018C din 27 septembrie 2018, s-a dispus achitarea sumei de 269652 lei în contul „Grand Motor" SRL, pentru recondiționarea automobilului de model Hyundai Tucson cu nr. de înmatriculare *****. Această sumă a fost achitată în trei tranșe, conform ordinelor nr. 00002297 din 28 noiembrie 2018, nr. 00001958 din 16 octombrie 2018 și nr. 00001840 din 27 septembrie 2018.

SA „Transelit" a remarcat că, pârâtului i-a fost remisă pretenția privind încasarea prejudiciului material în ordine de regres, la adresa de domiciliu, în data de 13 decembrie 2018 și repetat, la 21 ianuarie 2019, însă acestea nu au fost reclamate.

Societatea comercială reclamantă, bazându-se pe prevederile art. 14, 514, 1398, 1411 Cod civil, a specificat că, Tudor Luca nu a asigurat grija necesară pentru supravegherea cabalinei, priponitul lângă lac, nefiind un loc îngrădit și lăsarea fără supraveghere dovedește o neglijență totală a pârâtului și ca urmare calul a ieșit fără însoțitor pe carosabil, ceea ce s-a soldat cu tamponarea acestuia pe carosabil cu autovehiculul.

A mai menționat reclamanta că, faptul încetării procesului contravențional în privința lui Tudor Luca nu exclude obligația de a repara prejudiciul cauzat de animalul aflat în paza sa juridică. Antrenarea răspunderii pârâtului pentru prejudiciul cauzat de cabalina sa, în temeiul art. 1411 alin. (1) Cod civil, nu presupune existența vinovăției, or, persoana care deține paza juridică a animalului răspunde pentru prejudiciul cauzat indiferent de vinovăția sa. Iar în contextul prevederilor art. 1398 alin. (2) Cod civil, repararea prejudiciului operează în lipsa vinovăției în cazurile expres prevăzute.

Într-un final, societatea reclamantă a solicitat încasarea din contul pârâtului Tudor Luca în folosul său a prejudiciului material în mărime de 269652 în ordine de regres și compensarea cheltuielilor de judecată.

La 16 noiembrie 2023, reprezentantul pârâtului Tudor Luca, avocatul Ion Stegărescu a înaintat o cerere reconvențională.

În cuprinsul acesteia, a indicat că, la 25 august 2018 de către Inspectoratul de Poliție Orhei a fost întocmit în privința lui Tudor Luca un proces-verbal cu privire la contravenție nr. MAI 04467588 la 03 septembrie 2018. Prin decizia de sancționare Tudor Luca a fost găsit vinovat de comiterea contravenției prevăzută de art. 245 alin. (2) Cod contravențional și i-a fost stabilită o pedeapsă cu amendă în mărime de 9 unități contravenționale.

A subliniat că, Tudor Luca nefiind de acord cu decizia menționată supra, la 12 septembrie 2018, a contestat procesul-verbal cu privire la contravenție nr. MAI 04467588 din 03 septembrie 2018. Prin hotărârea Judecătoriei Orhei, sediul Central din 29 februarie 2019, s-a dispus admiterea contestației lui Tudor Luca și s-a încetat procesul contravențional pornit în privința ultimului, pe motiv că lipsesc elementele contravenției.

Ulterior, Ghenadie Rotaru, nefiind de acord cu decizia dată, a contestat-o cu recurs. Prin decizia Curții de Apel Chișinău nr. 4r-888/2019 din 28 martie 2019, a fost admis recursul declarat de Ghenadie Rotaru, a fost casată hotărârea primei instanței, cu dispunerea remiterii cauzei la rejudecare în instanța de fond în at complet de judecată.

În continuare, a punctat că, prin hotărârea Judecătoriei Orhei, sediul Central din 19 martie 2020, s-a admis contestația adresată de către Luca Tudor privind anularea procesului-verbal cu privire la contravenție nr. MAI 04467588 din 03 septembrie 2018 și decizia de sancționare emisă în baza acesteia. Din nou, Ghenadie Rotaru nefiind de acord a contestat-o cu recurs și a solicitat casarea hotărârii. Prin decizia Curții de Apel Chișinău nr. 4r-802/20 din 06 iulie 2020, s-a dispus de a respinge ca nefondat recursul declarat de Ghenadie Rotaru. Reiterând, a menționat că, aceste evenimente și a determinat compania de asigurări „Transelit" la acționarea lui Luca Tudor în instanța de judecată cu acțiune de repararea pagubei în ordine de regres. Această acțiune o consideră nefondată și lipsită de temei juridic.

A punctat că, fiind repus în drepturi, a solicitat Inspectoratului de Poliție Orhei de a atrage la răspundere contravențională a persoanei care se face vinovată de comiterea accidentului, fiindu-i cauzat un prejudiciu material și moral, pe urma căruia a pierit cabalina.

Astfel, la 13 mai 2021, de către Inspectoratul de Poliție Orhei, în privința lui Ghenadie Rotaru a fost întocmit proces-verbal cu privire la contravenție și decizia de sancționare prin care ultimul a fost găsit vinovat de comiterea contravenției prevăzute de art. 242 alin. (1) Cod contravențional. Ghenadie Rotaru a fost găsit vinovat pentru faptul că la 25 august 2018, aproximativ la orele 20:50, conducând automobilul de model Hyundai Tucson, cu nr. de înmatriculare *****, a ignorat prevederile pct. 45.1 lit. a), b) și pct. 45.2 al Regulamentului de Circulație Rutieră.

Luca Tudor a relevat că, Ghenadie Rotaru nefiind de acord cu această decizie a contestat procesul-verbal cu privire la contravenție și decizia de sancționare. Prin hotărârea Judecătoriei Orhei, sediul Central din 13 ianuarie 2022, s-a dispus respingerea contestației înaintată de Ghenadie Rotaru împotriva procesului-verbal cu privire la contravenție. S-a admis, în principiu, acțiunea civilă înaintată de către Tudor Luca în partea încasării prejudiciului material, urmând ca asupra cuantumului să se expună instanța civilă.

A adăugat că, Ghenadie Rotaru nefiind de acord cu acesta hotărâre, a declarat recurs și a solicitat casarea acesteia. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 20 octombrie 2022, s-a casat hotărârea Judecătoriei Orhei, sediul Central din 13 ianuarie 2022 și a pronunțat o nouă hotărâre prin care a dispus achitarea lui Ghenadie Rotaru din motivul lipsei faptei contravenționale. Această decizie a fost atacată cu recurs în anulare de către Tudor Luca.

Reiterând evenimentele menționate supra, a adăugat că i-a fost cauzat un prejudiciu material în mărime de 4500 Euro, pe care îl pretinde de a fi încasat, în mod solidar, de la Ghenadie Rotaru și CA „Transelit" SA, în legătură cu pierirea cabalinei. Prejudiciul moral îl apreciază la suma de 100 000 lei. Adițional, Tudor Luca a solicitat încasarea în mod solidar de la pârâți și a cheltuielilor de judecată. În drept, Tudor Luca și-a întemeiat acțiunea reconvențională în temeiurile art. 14, 1398 alin. (1), 1423 alin. (1) al Codului civil (în vigoare până la 01.03.2019).

Poziția instanței de fond:

Prin hotărârea Judecătoriei Orhei, sediul central din 13 februarie 2024 cererea de chemare în judecată inițială înaintată de către ÎM CA „Transelit" SA împotriva lui Tudor Luca, intervenient accesoriu Ghenadie Rotaru cu privire la repararea prejudiciului material și compensarea cheltuielilor de judecată, s-a admis parțial.

- s-a încasat de la Tudor Luca, născut la *****, domiciliat în mun. *****în beneficiul întreprinderii mixte Compania Internațională de Asigurări „Transelit" SA, cu sediul în mun. Edineț, str. Independenței, nr. 99, suma prejudiciului material suportat, în mărime de 269 652 (două sute șaizeci și nouă mii șase sute cincizeci și doi) lei și cheltuielile de judecată sub forma taxei de stat, în sumă de 8089 (opt mii optzeci și nouă) lei și 56 bani și sub forma asistenței juridice în mărime de 5000 (cinci mii) lei.

În rest, pretenția cu privire la compensarea excedentului cheltuielilor de asistență juridică, s-a respins ca fiind neîntemeiată.

Acțiunea reconvențională înaintată de Tudor Luca împotriva întreprinderii mixte Compania Internațională de Asigurări „Transelit" SA și Ghenadie Rotaru cu privire la repararea prejudiciului material, moral și compensarea cheltuielilor de judecată, s-a respins ca fiind neîntemeiată.

Solicitarea apelantului:

Exprimându-și dezacordul cu soluția instanței de fond, la data de 04 martie 2024 Luca Tudor prin intermediul avocatului Stegărescu Ion a contestat hotărârea Judecătoriei Orhei, sediul central din 13 februarie 2024 cu apel, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii cu pronunțarea unei noi decizii de respingere a cererii de chemare în judecată și admitere a acțiunii reconvenționale.

Argumentele părților:

În motivarea cererii de apel, avocatul Stegărescu Ion în interesele lui Luca Tudor susține că, hotărârea instanței de fond este neîntemeiată, ilegală și adoptată cu încălcarea normelor de drept material și procesual, întrucât concluziile instanței nu corespund circumstanțelor reale ale cauzei și probelor administrate. Acesta susține că instanța nu a elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea litigiului și a aplicat eronat legea, invocând inclusiv încălcarea principiilor contradictorialității și egalității părților, precum și a regulilor privind administrarea și aprecierea probelor. În opinia apelantului, probele nu au fost analizate complet și obiectiv, iar sarcina probei ar fi fost distribuită incorect, fiind ignorate situațiile în care anumite fapte sunt prezumate sau stabilite prin hotărâri judecătorești anterioare.

Apelantul reiterează că, în urma accidentului rutier produs la 25 august 2018, procesul contravențional intentat în privința sa a fost anulat definitiv din motivul lipsei faptului contravenției, fiind repus în drepturi, ceea ce, în opinia sa, exclude vinovăția și răspunderea sa. Acesta arată că ulterior organele de poliție au constatat vinovăția conducătorului auto Ghenadie Rotaru, însă nici aceste proceduri nu au dus la stabilirea definitivă a unei fapte contravenționale, fiind invocate inclusiv aspecte legate de prescripție sau lipsa elementelor contravenției.

În același timp, apelantul sugerează că, producerea accidentului nu poate fi imputată exclusiv comportamentului animalului, invocând ipoteza că, în alte circumstanțe, conducătorul

auto nu ar avea dreptul să lovească un obstacol de pe carosabil, ceea ce ar indica o eventuală culpă a acestuia.

Totodată, apelantul contestă temeinicia pretențiilor reclamantei, invocând faptul că, nu i-ar fi fost comunicate corespunzător actele de constatare a pagubelor și alte documente relevante, precum procesele-verbale de examinare a automobilului sau actele de primire-predare, și că nu există dovezi suficiente privind achitarea efectivă a despăgubirilor de către asigurător. În acest sens, susține că lipsa unor probe certe privind plata prejudiciului și cuantumul acestuia pune la îndoială dreptul societății de asigurări de a formula acțiunea în regres.

Apelantul mai invocă faptul că, instanța de fond nu a ținut cont de efectele hotărârilor judecătorești anterioare și de caracterul definitiv al acestora, care ar exclude existența unei fapte ilicite în sarcina sa, și că nu a fost demonstrat raportul de cauzalitate dintre comportamentul său și prejudiciul invocat.

În consecință, acesta solicită admiterea apelului, casarea integrală a hotărârii instanței de fond și pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie respinsă acțiunea societății de asigurări ca nefondată, neîntemeiată și lipsită de temei juridic, cu admiterea integrală a acțiunii reconvenționale formulate de el împotriva reclamantei și a intervenientului, inclusiv cu acordarea despăgubirilor materiale și morale și a cheltuielilor de judecată.

Prin referința depusă la cererea de apel, avocatul Crasnostan Andrei în interesele CIA ÎM „Transelit" SA solicită respingerea apelului declarat de Luca Tudor și menținerea hotărârii instanței de fond ca fiind legală și întemeiată, arătând că, prima instanță a stabilit corect circumstanțele cauzei, a aplicat corect normele de drept și a apreciat în mod complet probele administrate.

Se expune că, accidentul rutier din 25 august 2018 a fost cauzat de faptul că, pe carosabil a pătruns o cabalină aparținând lui Luca Tudor, care nu era supravegheată, fiind lovită de automobilul Hyundai Tucson condus de Ghenadie Rotaru, iar această situație a fost confirmată prin actele întocmite de organele de poliție și prin materialul probator. Deși procesul contravențional intentat inițial în privința lui Luca Tudor a fost încetat, instanțele au reținut expres că, acesta se face vinovat de producerea accidentului din perspectiva răspunderii civile, întrucât nu a asigurat paza corespunzătoare a animalului, iar încetarea procesului contravențional nu înlătură obligația de reparare a prejudiciului.

Se arată că, ulterior au existat tentative de a atrage la răspundere contravențională conducătorul auto, însă acestea nu au dus la stabilirea vinovăției acestuia, inclusiv din motive procedurale, fără a afecta concluzia privind responsabilitatea lui Luca Tudor în plan civil. Intimata subliniază că, potrivit normelor Codului civil, proprietarul animalului răspunde pentru prejudiciul cauzat de acesta, indiferent de culpa sa, iar în speță este dovedit raportul de cauzalitate dintre lipsa supravegherii cabalinei și producerea accidentului.

Totodată, se menționează că, autoturismul era asigurat CASCO, iar societatea de asigurări a achitat despăgubirile pentru prejudiciul material, dobândind dreptul de regres împotriva persoanei responsabile, în limitele sumei plătite. Se invocă și faptul că circumstanțele cauzei au fost deja stabilite prin hotărâri judecătorești anterioare cu autoritate de lucru judecat, nefiind necesară reaprecierea lor, iar argumentele apelantului nu reprezintă critici reale ale hotărârii, ci doar o reluare a unor susțineri neîntemeiate și irelevante.

În concluzie, intimata consideră că, apelul este nefondat, întrucât nu combate în mod efectiv soluția instanței de fond și nu prezintă temeiuri juridice valide care să justifice casarea hotărârii, motiv pentru care solicită respingerea acestuia și menținerea hotărârii atacate, precum și compensarea cheltuielilor de judecată.

Poziția părților în ședința instanței de apel:

În cadrul ședinței în instanța de apel, avocatul Stegărescu Ion reprezentând interesele lui Luca Tudor a reiterat argumentele invocate în cererea de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii instanței de fond cu pronunțarea unei noi decizii de respingere a cererii de chemare în judecată și admitere a cererii reconvenționale.

La rândul său, avocatul Andrei Crasnostan în interesele ÎM CIA „Transelit" SA a solicitat respingerea apelului cu menținerea hotărârii primei instanțe.

Apelantul Luca Tudor, intimatul ÎM CIA „Transelit" SA și intervenientul accesoriu Rotaru Ghenadie, în ședința instanței de apel, nu s-au prezentat, procedura citării legale fiind respectată.

Astfel, Colegiul civil a considerat posibilă examinarea cauzei în lipsa părților neprezente şi a dispus examinarea cauzei în absența lor, prin prisma dispozițiilor 379 alin. (2) Cod de procedură civilă. Or, impedimente în acest sens nu s-au stabilit.

Aprecierea instanței de apel:

Analizând legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate, prin prisma argumentelor invocate de participanții la proces, audiind explicațiile părților prezente în ședința de judecată, a materialelor din dosar și a normei legale relevante speței, Colegiul civil consideră necesar de a respinge apelul declarat de Luca Tudor prin intermediul avocatului Stegărescu Ion cu menținerea soluției adoptate de instanța de fond din considerentele ce succed.

În conformitate cu art.362 alin.(1) Cod de procedură civilă, *termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel*.

Apelantul Luca Tudor reprezentat de avocatul Stegărescu Ion, la data de 04 martie 2024, a depus cerere de apel (f.d.128[a]) împotriva hotărârii Judecătoriei Orhei, sediul Central din 13 februarie 2024 (f.d.120), astfel Colegiul constată apelul ca fiind declarat în termen.

Potrivit prevederilor art.385 lit.a) CPC, *instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să respingă apelul şi să mențină hotărârea primei instanțe*.

În conformitate cu art.240 alin.(1) Cod de procedură civilă, *la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importantă pentru soluționarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării pricinii şi admisibilitatea acțiunii.*

În temeiul prevederilor art.118 alin.(1) Cod de procedură civilă *fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor şi obiecțiilor sale*, iar conform art. 130 Cod de procedură civilă, *instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblu şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la pertinența, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă şi suficiența pentru soluționarea cauzei.*

În conformitate cu prevederile art.373 alin.(1), (2), Cod de procedură civilă, (*1) Instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor şi obiecțiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanțelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanță. (2) În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele şi raporturile juridice stabilite în hotărîrea primei instanțe, precum şi cele care nu au fost stabilite,*

dar care au importanţă pentru soluţionarea cauzei, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participanţii la proces.

Astfel, instanța de apel nu este legată de motivele apelului privind legalitatea hotărârii primei instanțe, ci este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei. Concomitent, instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Prin urmare, prevederile legale enunțate în mod expres obligă instanța de apel să verifice circumstanțele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum şi cele care nu au fost stabilite şi este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei şi să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Potrivit recomandărilor avizului nr.11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătorești, o motivație şi o analiză clară sunt cerințele fundamentale ale hotărârilor judecătorești şi un aspect important al dreptului la un proces echitabil. Pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze, că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce iau fost prezentate.

Instanța de apel menționează că, art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului garantează dreptul justițiabilului la o hotărâre motivată sub aspectul instituirii obligației instanțelor de judecată de a-şi argumenta hotărârile adoptate din perspectiva unei analize ample a circumstanțelor pricinii. Îndatorirea de a motiva coerent şi unitar hotărârea sub aspectul tuturor cererilor, fără a exista contradicții între motivare şi dispozitiv, constituie o garanție pentru justițiabili, în fața eventualului arbitrariu judecătoresc, fiind singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a putea exercita un eficient control judiciar.

Conform art.5 CPC, *orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanţă judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime.*

Din probatoriul administrat în speță, Colegiul civil a stabilit că, la 25 august 2018, ora 20:50, pe traseul R-20, Orhei-Rezina, localitatea Step-Soci, a avut loc un accident rutier, prin tamponarea autovehiculului de model Hyundai Tucson, nr. de îmatriculare *****, condus de Ghenadie Rotari și cabalina, care se afla fără supraveghere, proprietar al căreia era Tudor Luca (proces -verbal de cercetare la fața locului, f.d.138-144, vol.I).

La 03 septembrie 2018, Inspectoratul de Poliție a întocmit un proces-verbal cu privire la contravenție nr. MAI04467588, prin care Tudor Luca a fost recunoscut vinovat de comiterea contravenției prevăzută de art. 245 alin. (2) Cod contravențional. Agentul constatator a descris fapta comisă astfel „persoana fiind în calitate de proprietar al unui cal nu a luat măsurile necesare de siguranță și nu s-a asigurat să nu se dezlege, ca urmare calul s-a dezlegat și s-a pornit brusc pe traseu. Pe carosabil a fost tamponat de un automobil care se deplasa regulamentar" (f.d.7, vol.I).

La 09 septembrie 2018, Tudor Luca a depus contestație împotriva procesului-verbal cu privire la contravenție nr. MAI04467588 din 03 septembrie 2018. Prin hotărârea Judecătoriei Orhei, sediul Central din 26 februarie 2019, s-a admis contestația lui Tudor Luca împotriva procesului cu privire la contravenție nr. MAI04 467588 din 03 septembrie 2018 și s-a încetat procesul contravențional, pornit în privința lui Tudor Luca pe motiv că lipsesc elementele contravenției (f.d.98-102, vol.I).

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 28 martie 2019, a fost admis recursul declarat de Ghenadie Rotaru, fiind casată hotărârea primei instanțe, cu dispunerea remiterii cauzei la rejudecare în instanța de fond în alt complet.

Prin hotărârea Judecătoriei Orhei, sediul Central din 19 martie 2020, s-a admis contestația depusă de Tudor Luca privind anularea procesului-verbal cu privire la contravenție nr. MAI04467588 din 03 septembrie 2018. S-a anulat procesul-verbal nr. MAI04467588 din 03 septembrie 2018 și decizia de sancționare emisă în baza acestuia cu încetarea procesului contravențional în privința lui Tudor Luca din cauza lipsei faptului contravenției (f.d.11-17, vol.I).

Prin decizia Curții pe Apel Chișinău din 06 iulie 2020, s-a respins ca nefondat recursul declara de Ghenadie Rotaru. S-a menținut fără modificări hotărârea Judecătoriei Orhei, sediul Central din 19 martie 2023 (f.d.103-106, vol.II).

Din materialul probator mai rezultă că, autovehiculul de model Hyundai Tucson, cu nr. de înmatriculare *****, condus de Ghenadie Rotaru, a fost asigurat la Compania internațională de asigurări „Transelit" SA. Astfel, la momentul producerii accidentului, Ghenadie Rotaru deținea polița nr. AC0553CH/2018 de asigurare facultativă a mijloacelor de transport CASCO din 15 iunie 2018 (f.d.18, vol.I).

La 10 septembrie 2018, Ghenadie Rotaru a depus către „Transelit" societate pe acțiuni, cerere cu privire la stabilirea prejudiciului și achitarea despăgubirii (f.d.21, vol.I).

La 13 septembrie 2018, a fost examinat automobilul de model „Hyundai Tucson" cu nr. de înmatriculare *****, care aparținea lui Ghenadie Rotaru. Prin procesul-verbal de constatare a pagubelor la autovehicule nr. 559/08-2018C din 10 septembrie 2018, a fost constatată deteriorarea mai multor elemente (f.d.23-25, vol.I), iar prin Telegrama anexată la materialele cauzei, se atestă faptul că Tudor Luca a fost înștiințat despre faptul că la 13 septembrie 2018, ora 10:00, va avea loc examinarea autovehiculului de model Hyundai Tucson, cu nr. de înmatriculare ***** (f.d.22, vol.I).

Prin Ordinul nr. D/D CASCO 559/08-2018C cu privire la plata despăgubirilor de asigurare din 27 septembrie 2018, SA „Transelit" a dispus de a achita către „Grand Motor" societate cu răspundere limitată, în temeiul acordului cu privire la stabilirea și modalitatea de achitare a despăgubirilor de asigurare suma de 186763,20 lei (f.d.24, vol.I).

Totodată, prin Ordinul nr. D/D CASCO 559/08-2018 din 16 octombrie 2018, se atestă faptul că, societatea pe acțiuni „Transelit" a dispus de a achita către „Grand Motor" societate cu răspundere limitată, în temeiul acordului cu privire la stabilirea și modalitatea de achitare a despăgubirilor de asigurare suma de 82888,80 lei (f.d.25, vol.I).

La 07 decembrie 2018, societatea pe acțiuni „Transelit" a înaintat o pretenție față de Tudor Luca prin care a solicitat repararea prejudiciului material în ordine de regres în sumă de 269652 lei (f.d.35, vol.I). Pretenția a rămas nereclamată de către ultimul, fiind returnată cu mențiunea „nu locuiește" (f.d.36-37, vol.I).

Prin urmare, la 22 februarie 2021, Întreprinderea Mixtă Compania Internațională de Asigurări „Transelit" SA a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Tudor Luca cu privire la repararea prejudiciului material în ordine de regres și compensarea cheltuielilor de judecată (f.d.3-6, vol.I).

Prin încheiere protocolară, în cadrul ședinței de judecată din 23 august 2023, a fost atras în proces în calitate de intervenient accesoriu Ghenadie Rotaru (f.d.221, vol.I).

La 16 noiembrie 2023, reprezentantul pârâtului Tudor Luca, avocatul Ion Stegărescu a înaintat o cerere reconvențională prin care a solicitat încasarea, în mod solidar, de la Ghenadie Rotaru și CA „Transelit" SA a prejudiciului material în mărime de 4500 Euro, în legătură cu pierirea cabalinei și a prejudiciului moral în sumă de 100 000 lei. Adițional, Tudor Luca a solicitat încasarea în mod solidar de la pârâți și a cheltuielilor de judecată (f.d.1-7, vol.II).

Prin hotărârea Judecătoriei Orhei, sediul central din 13 februarie 2024 s-a încasat de la Tudor Luca în beneficiul întreprinderii mixte Compania Internațională de Asigurări „Transelit" SA, suma prejudiciului material suportat, în mărime de 269 652 lei și cheltuielile de judecată sub forma taxei de stat, în sumă de 8089 lei și 56 bani și sub forma asistenței juridice în mărime de 5000 lei. În rest, pretenția cu privire la compensarea excedentului cheltuielilor de asistență juridică, s-a respins ca fiind neîntemeiată. Acțiunea reconvențională înaintată de Tudor Luca împotriva întreprinderii mixte Compania Internațională de Asigurări „Transelit" SA și Ghenadie Rotaru cu privire la repararea prejudiciului material, moral și compensarea cheltuielilor de judecată, s-a respins ca fiind neîntemeiată (f.d.129-140, vol.II).

În motivarea soluției, instanța de fond a reținut că, lui Tudor Luca îi incumbă obligația de a repara prejudiciul material cauzat în urma accidentului, în condițiile în care pârâtul nu a asigurat paza juridică corespunzătoare a animalului, prin urmare fiind deteriorat automobilul de model Hyundai Tucson, nr. de înregistrare ***** și din materialele speței nu derivă vinovăția lui Ghenadie Rotaru în producerea accidentului din 28 august 2018, soldat cu decesul cabalinei, la caz, nefiind stabilită culpa/vinovăția lui Ghenadie Rotaru, care ar fi contribuit la producerea prejudiciului sau la agravarea lui, în condițiile în care conducătorul automobilului se deplasa regulamentar.

Exprimându-și dezacordul cu soluția instanței de fond, la data de 04 martie 2024 Luca Tudor prin intermediul avocatului Stegărescu Ion a contestat hotărârea Judecătoriei Orhei, sediul central din 13 februarie 2024 cu apel, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii cu pronunțarea unei noi decizii de respingere a cererii de chemare în judecată și admitere a acțiunii reconvenționale (f.d.151-168, vol.II).

La data de 10 iulie 2024, avocatul Andrei Crasnotan în interesele CIA ÎM „Transelit" SA a depus referința la cererea de apel, prin care a solicitat respingerea apelului cu menținerea hotărârii instanței de fond (f.d.180-181, vol.II).

Or, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii instanței ierarhic inferioare în raport cu criticele formulate în cererea de apel şi materialul probator, Colegiul civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Nord concluzionează că, soluția instanței de fond privind admiterea parțială a acțiunii înaintate de CIA „Transelit" SA și respingerea acțiunii reconvenționale depuse de Tudor Luca este una corectă, rezultată din aprecierea corectă a materialului probator și interpretarea justă a normelor de drept material.

Așadar, instanța de apel reține că, potrivit art. 7 alin.(4), (5) Codul Civil, *(4) În cazul situaţiilor juridice contractuale în curs de realizare la data intrării în vigoare a legii noi, legea veche va continua să guverneze natura şi întinderea drepturilor şi obligaţiilor părţilor, precum şi orice alte efecte contractuale, dacă legea nouă nu prevede altfel. (5) În situaţiile prevăzute la alin.(4), dispoziţiile legii noi se aplică modalităţilor de exercitare a drepturilor sau de executare a obligaţiilor, precum şi de înstrăinare, preluare, transformare sau de stingere a acestora. De asemenea, dacă legea nouă nu prevede altfel, clauzele unui act juridic încheiat anterior intrării în vigoare a legii noi contrare dispoziţiilor ei imperative sînt, de la această dată, lipsite de orice efect juridic.*

Conform art.8 Cod civil (redacția în vigoare până la 01 martie 2019), *(1) drepturile şi obligaţiile civile apar în temeiul legii, precum şi în baza actelor persoanelor fizice şi juridice care, deşi nu sînt prevăzute de lege, dau naştere la drepturi şi obligaţii civile, pornind de la principiile generale şi de la sensul legislaţiei civile. (2) Drepturile şi obligaţiile civile apar: h) în urma altor fapte ale persoanelor fizice şi juridice şi a unor evenimente de care legislaţia leagă apariţia unor efecte juridice în materie civilă.*

Potrivit art. 14 alin.(1), (2) Cod civil (redacția în vigoare până la 01 martie 2019), *(1) Persoana lezată într-un drept al ei poate cere repararea integrală a prejudiciului cauzat astfel. (2) Se consideră prejudiciu cheltuielile pe care persoana lezată într-un drept al ei le-a suportat sau urmează să le suporte la restabilirea dreptului încălcat, pierderea sau deteriorarea bunurilor sale (prejudiciu efectiv), precum şi beneficiul neobţinut prin încălcarea dreptului (venitul ratat).*

În temeiul art. 1398 alin.(1)-(3) Cod civil (redacția în vigoare până la 01 martie 2019), *(1) cel care acţionează faţă de altul în mod ilicit, cu vinovăţie este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, şi prejudiciul moral cauzat prin acţiune sau omisiune. (2) Prejudiciul cauzat prin fapte licite sau fără vinovăţie se repară numai în cazurile expres prevăzute de lege. (3) O altă persoană decît autorul prejudiciului este obligată să repare prejudiciul numai în cazurile expres prevăzute de lege.*

Art. 1411 alin.(1) Cod civil (redacția în vigoare până la 01 martie 2019) statuează că, *proprietarul unui animal sau persoana care se serveşte de animal în timpul serviciului răspunde de prejudiciul cauzat de acesta, fie că se afla în paza sa, fie că a scăpat de sub pază. Obligaţia reparaţiei nu apare dacă prejudiciul a fost cauzat de un animal domestic predestinat activităţii profesionale, de întreprinzător sau obţinerii de mijloace pentru întreţinerea proprietarului, iar proprietarul animalului a asigurat grija cuvenită pentru supravegherea animalului, sau dacă dauna s-a produs chiar şi în cazul manifestării unei asemenea griji.*

Art. 1415 alin.(1) Cod civil (redacția în vigoare până la 01 martie 2019) declară că, *persoana care a reparat prejudiciul cauzat de o altă persoană are dreptul la o acţiune de regres împotriva acesteia în mărimea despăgubirii plătite persoanei vătămate dacă legea sau contractul nu prevede altfel.*

Dispozițiile art. 1422 alin.(1) Cod civil (redacția în vigoare până la 01 martie 2019) stipulează că, *(1) În cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral (suferinţe psihice sau fizice) prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum şi în alte cazuri prevăzute de legislaţie, instanţa de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparaţia prejudiciului prin echivalent bănesc.*

Conform art. 1301 Cod Civil (redacția în vigoare până la 01 martie 2019), *prin contract de asigurare, asiguratul se obligă să plătească asigurătorului prima de asigurare, iar acesta se obligă să plătească, la producerea riscului asigurat, asiguratului sau unui terţ (beneficiarului asigurării) suma asigurată ori despăgubirea, în limitele şi în termenele convenite.*

În accepțiunea art.1329 alin.(1) Cod civil (redacția în vigoare până la 01 martie 2019), *Asigurătorul care a plătit despăgubirea de asigurare preia, în limitele acestei sume, dreptul la creanţă pe care asiguratul sau o altă persoană care a încasat despăgubirea de asigurare îl deţine în raport cu terţul responsabil de producerea pagubei dacă legea sau contractul nu prevede altfel.*

Potrivit art. 5 alin.(1) din Legea cu privire la asigurări nr. 407-XVI din 21.12.2006 (în vigoare la momentul producerii accidentului), *după modul de efectuare, există două forme de asigurare: obligatorie şi (facultativă).* Alin.(3) al aceluiași articol prevede că, *în asigurarea benevolă (facultativă), raporturile dintre asigurat şi asigurător, drepturile şi obligaţiile fiecărei părţi se stabilesc prin contract de asigurare. Condiţiile asigurărilor benevole (facultative) sînt stabilite de asigurător, în conformitate cu legislaţia şi cu actele normative ale autorităţii de supraveghere.*

Din probele administrate rezultă cu certitudine că, la data de 25 august 2018 a avut loc un accident rutier cauzat de pătrunderea pe carosabil a unei cabaline aparținând lui Luca Tudor, care

nu se afla sub supraveghere, fiind lovită de automobilul condus regulamentar de Ghenadie Rotaru, circumstanțe confirmate prin procesul-verbal de cercetare la fața locului și celelalte înscrisuri anexate la dosar.

Or, instanța de fond a stabilit corect că, pârâtul, în calitate de proprietar al animalului, nu a asigurat paza corespunzătoare a acestuia, permițând ieșirea pe carosabil și producerea accidentului, fapt ce angajează răspunderea sa delictuală.

Astfel, instanța de apel notează că, temeiul răspunderii delictuale este componența delictului civil, care constituie o totalitate de elemente esențiale formulate de legiuitor ca necesare şi suficiente pentru angajarea răspunderii delictuale. Componenta delictului civil include următoarele elemente: prejudiciul, fapta ilicită, raportul cauzal dintre faptă şi prejudiciu şi vinovăția, care şi constituie condițiile generale necesare pentru antrenarea răspunderii delictuale. Acestea sunt condițiile generale necesare pentru antrenarea răspunderii delictuale. Lipsa unei condiții, potrivit regulii generale, exclude răspunderea delictuală, cu excepția cazurilor expres prevăzute de lege când răspunderea delictuală se poate angaja și în lipsa unor condiții.

Instanța de apel, relevă că, prin prejudiciu se înțelege rezultatele dăunătoare, de natură patrimonială, consecințe ale încălcării drepturilor și intereselor legitime ale unei persoane. Respectiv, prejudiciul este cel mai important element al răspunderii civile, fiind o condiție esențială și necesară a acesteia, de sine stătătoare. Un prejudiciu este cert atunci când existența lui este sigură, neîndoielnică și, totodată, poate fi stabilită întinderea sa în prezent.

În conținutul prejudiciului efectiv sunt incluse: cheltuielile pe care o persoană lezată într-un drept le-a suportat real la momentul intentării acțiunii sau care urmează să fie suportate la restabilirea dreptului încălcat, adică cheltuielile suplimentare.

Instanța de judecată menționează că, pentru a putea da naștere răspunderii patrimoniale, prejudiciul trebuie să îndeplinească cumulativ următoarele condiții: să fie efectiv, să fie real și cert și să fie cauzat direct în patrimoniul reclamantului.

Contrar susținerilor apelantului, încetarea procesului contravențional nu înlătură răspunderea civilă pentru prejudiciul cauzat, întrucât, potrivit normelor Codului civil, proprietarul unui animal răspunde pentru prejudiciul produs de acesta, independent de existența sau inexistența unei sancțiuni contravenționale.

Instanța de fond a apreciat corect că, în speță sunt întrunite toate elementele răspunderii delictuale, respectiv existența prejudiciului, fapta ilicită constând în neasigurarea pazei animalului, legătura de cauzalitate dintre faptă și prejudiciu, precum și vinovăția autorului, aceasta fiind prezumată în cazul prejudiciilor cauzate de animale aflate în paza juridică a unei persoane.

În aceeași ordine de idei, Colegiul civil va reține ca una justă concluzia instanței de fond potrivit căreia, persoana care deține paza juridică a animalului răspunde pentru prejudiciul cauzat indiferent de vinovăția sa, deoarece art. 1411 Cod Civil (redacția în vigoare până la 01 martie 2019) nu conține o reglementare specială privind posibilitatea acesteia de a proba contrariul, spre a înlătura temeiurile răspunderii. În situația în care prejudiciul a fost cauzat de un animal domestic predestinat activității profesionale, de întreprinzător sau obținerii de mijloace pentru întreținerea proprietarului, legiuitorul instituie prezumția de vinovăție a acestuia. Proprietarul se poate exonera de răspundere în acest caz dovedind că a manifestat grija cuvenită pentru supravegherea animalului şi cu toate acestea dauna s-a produs.

Subsecvent, instanța de apel notează că, pârâtul nu a justificat că, animalul este folosit pentru obținerea mijloacelor pentru întreținere. Or, legiuitorul în unul dintre aceste cazuri a

instituit prezumția de vinovăție, însă, totodată, nu a exclus obligația proprietarului de a proba faptul că a manifestat grija cuvenită pentru supravegherea animalului.

Deopotrivă, dat fiind faptul că, pentru a fi angajată răspunderea delictuală este necesară existența unui prejudiciu cauzat de către animal, precum și ca animalul să se afle în paza juridică a persoanei de la care se pretinde plata despăgubirilor, instanța de apel menționează că, pârâtul este responsabil de plata prejudiciului material. La acest capitol, faptul producerii prejudiciului prin deteriorarea automobilului a fost pe deplin demonstrat prin procesul-verbal de constatare a pagubelor la autovehicule nr.559/08-2018C din 10 septembrie 2018.

De asemenea, instanța de apel constată că, instanța de fond justificat a reținut că, pârâtul nu a probat existența unor împrejurări exoneratoare de răspundere, nefiind demonstrat faptul că, ar fi exercitat o supraveghere corespunzătoare asupra animalului sau că, prejudiciul s-ar fi produs dintr-o cauză străină.

Or, este întemeiată constatarea primei instanțe că, potrivit probelor obținute în cadrul dosarului contravențional, proprietar al cabalinei era Tudor Luca, care a declarat că, la 25 august 2018, în jurul orelor 17:00, a priponit calul în preajma contonului nr. 2. Tot în acea seară, a fost telefonat de către Alexandru Neghin, care i-a comunicat că calul lui s-a slobozit și s-a îndreptat în direcția cantonului. Verificînd dacă calul său este la loc, a observat că calul lipsește și a plecat să-l caute. Spre seară, o altă persoană i-a comunicat că, calul său a fost implicat într-un accident. Respectiv, în momentul producerii accidentului rutier Tudor Luca fiind proprietarul cabalinei, avea (și trebuia să aibă) paza juridică a animalului.

În ceea ce privește prejudiciul material, instanța de fond a constatat că, automobilul avariat era asigurat facultativ CASCO la compania de asigurări „Transelit" SA, care a achitat despăgubirile aferente reparației, dobândind astfel, prin efectul legii, dreptul de regres împotriva persoanei responsabile de producerea prejudiciului, în limitele sumelor plătite. Prin urmare, pretențiile reclamantei privind recuperarea prejudiciului material sunt întemeiate, fiind susținute de probele administrate, inclusiv ordinele de plată și documentele de constatare a pagubelor.

La acest aspect, Colegiul civil reiterează că, prin Ordinul nr. D/D CASCO 559/08-2018C cu privire la plata despăgubirilor de asigurare din 27 septembrie 2018, SA „Transelit" a dispus de a achita către „Grand Motor" SRL, în temeiul acordului cu privire la stabilirea și modalitatea de achitare a despăgubirilor de asigurare suma de 186 763,20 lei, iar prin Ordinul nr. D/D CASCO 559/08-2018 din 16 octombrie 2018, suma de 82888,20 lei.

Instanța de apel ține să sublinieze că, argumentele invocate de apelant nu constituie veritabile critici de nelegalitate sau netemeinicie a hotărârii atacate, ci reprezintă simple afirmații generale sau reluări ale poziției procesuale din prima instanță, fără a combate în mod concret considerentele acesteia. Mai mult, susținerile referitoare la pretinsa culpă a conducătorului auto nu sunt confirmate de materialul probator și nu înlătură răspunderea proprietarului animalului, în condițiile în care accidentul s-a produs ca urmare a apariției neașteptate a cabalinei pe carosabil.

Date fiind aceste circumstanțe, în mod corect, instanța de fond a respins acțiunea reconvențională înaintată de Luca Tudor, reținând că, nu sunt întrunite condițiile răspunderii delictuale în sarcina lui Ghenadie Rotaru sau a companiei de asigurări, nefiind demonstrată vinovăția acestora în producerea accidentului.

Or, instanța de fond, în mod justificat, a reținut inexistența faptei contravenționale imputate lui Ghenadie Rotaru și, implicit, lipsa vinovăției acestuia în producerea accidentului rutier din 28 august 2018. Din materialul probator nu rezultă că, acesta ar fi încălcat normele de circulație sau că ar fi contribuit, printr-o conduită culpabilă, la producerea prejudiciului, în condițiile în care deplasarea automobilului s-a realizat regulamentar.

De altfel, prin decizia Curții pe Apel Chișinău din 20 octombrie 2022 s-a dispus achitarea lui Ghenadie Rotaru, învinuit de comiterea contravenției prevăzute de art. 242 alin.(1) Cod contravențional, din motivul lipsei faptului contravenției.

Totodată, în mod corect s-a stabilit că, legătura de cauzalitate dintre pretinsa faptă a lui Ghenadie Rotaru și prejudiciul invocat de apelant lipsește, cauza determinantă a producerii accidentului fiind neglijența proprietarului animalului. Astfel, cabalina, nefiind supravegheată corespunzător, s-a eliberat din pripon și a pătruns pe carosabil, generând situația de pericol care a dus la producerea impactului. În aceste condiții, culpa inițială și determinantă aparține lui Tudor Luca, care nu și-a îndeplinit obligația de pază a animalului.

Instanța de apel mai reține că, în mod logic și juridic, nu poate fi angajată concomitent răspunderea ambelor părți pentru același prejudiciu în lipsa unei culpe concurente dovedite. Or, în speță, nu s-a demonstrat existența unei culpe din partea lui Ghenadie Rotaru, astfel încât soluția de respingere a acțiunii reconvenționale apare ca fiind pe deplin justificată.

De asemenea, corect instanța de fond a constatat neîntrunirea condițiilor răspunderii civile delictuale prevăzute de art. 1398 Cod civil, în special sub aspectul lipsei faptei ilicite și a legăturii de cauzalitate, motiv pentru care pretenția privind repararea prejudiciului material în sumă de 4500 euro a fost respinsă întemeiat.

În ceea ce privește prejudiciul moral pretins, instanța de apel reține că, potrivit art. 1422 Cod civil, acordarea acestuia este condiționată de existența unei fapte ilicite și a unei vătămări a drepturilor nepatrimoniale, condiții care nu sunt întrunite în prezenta cauză. În lipsa angajării răspunderii delictuale, pretenția privind repararea prejudiciului moral nu poate fi admisă.

De asemenea, soluția privind acordarea cheltuielilor de judecată este legală, fiind întemeiată pe principiul culpei procesuale, pârâtul urmând să suporte cheltuielile suportate de partea care a câștigat procesul.

Potrivit art.82 Cod de procedură civilă, *cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat, taxa de timbru şi din cheltuielile de judecare a cauzei.*

În temeiul art.90 lit.i), l) CPC, *Din cheltuielile de judecare a cauzei fac parte: i) cheltuielile de asistenţă juridică; l) alte cheltuieli necesare, suportate de instanţă şi de participanţii la proces.*

Conform art. 94 alin.(1) Cod de procedură civilă, *instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părţii care a avut cîştig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acţiunea reclamantului a fost admisă parţial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporţional părţii admise din pretenţii, iar pîrîtului – proporţional părţii respinse din pretenţiile reclamantului.*

Totodată, conform art.96 alin.(1), (1^1) Cod de procedură civilă, *instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părţii care a avut cîştig de cauză cheltuielile ei de asistenţă juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare şi rezonabile. Cheltuielile menţionate la alin.(1) se compensează părţii care a avut cîştig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat*.

Subsecvent, în mod corect instanța de fond a aplicat normele citate supra, potrivit cărora partea care a pierdut procesul este obligată, la cerere, să compenseze cheltuielile de judecată părții care a avut câștig de cauză. Din materialele cauzei rezultă fără echivoc că pretențiile reclamantei au fost admise, ceea ce atrage în mod automat obligația pârâtului de a suporta cheltuielile suportate de aceasta pentru apărarea drepturilor sale.

Astfel, s-a stabilit pe bază de ordin de plată 000000362 din 13 februarie 2019 că, reclamanta a achitat taxa de stat în cuantum de 8089,56 lei, sumă care, în mod justificat, a fost

pusă în sarcina pârâtului, având în vedere culpa procesuală a acestuia în declanșarea și menținerea litigiului.

În ceea ce privește cheltuielile de asistență juridică, instanța de fond a făcut o analiză detaliată a caracterului real, necesar și rezonabil al acestora, în conformitate cu art. 96 CPC. S-a reținut corect că, reclamanta a achitat suma de 10500 lei pentru reprezentare juridică, fapt confirmat prin acte justificative și anume ordinul de plată nr.5889 din 30 aprilie 2023. Cu toate acestea, instanța nu a preluat automat suma integrală, ci a procedat la o reducere motivată, stabilind că, doar suma de 5000 lei este rezonabilă și proporțională cu complexitatea cauzei și volumul de muncă efectiv depus.

Această abordare demonstrează că, instanța de fond a respectat pe deplin principiul proporționalității și jurisprudența relevantă, potrivit cărora instanța este obligată să verifice dacă onorariul solicitat este justificat prin natura și complexitatea litigiului, volumul de muncă al avocatului și aportul real al acestuia la soluționarea cauzei.

Instanța a reținut în mod justificat că, litigiul nu prezenta o complexitate juridică deosebită, nu a implicat administrarea unui volum probatoriu semnificativ și nu a ridicat probleme de drept novatoare, motiv pentru care reducerea onorariului a fost nu doar legală, ci și necesară pentru a evita o sarcină excesivă asupra părții obligate.

Prin urmare, soluția instanței de fond reflectă o aplicare corectă a normelor legale și o apreciere echitabilă a circumstanțelor cauzei, fiind exclus orice caracter arbitrar sau disproporționat al sumelor acordate.

În consecință, instanța de apel concluzionează că hotărârea primei instanțe a fost adoptată cu respectarea tuturor cerințelor legale, pe baza unei analize complete și obiective a probelor, iar motivele de apel nu justifică casarea acesteia, motiv pentru care cererea de apel urmează a fi respinsă ca neîntemeiată, cu menținerea integrală a hotărârii instanței de fond.

În conformitate cu art.385 lit.a) CPC, Colegiul civil și de contencios administrativ,

D E C I D E :

Se respinge apelul declarat de Luca Tudor prin intermediul avocatului Stegărescu Ion.

Se menține fără modificări hotărârea Judecătoriei Orhei, sediul central din 13 februarie 2024, emisă în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată formulată de ÎM CIA „Transelit” SA către Luca Tudor, intervenient accesoriu Ghenadie Rotaru, cu privire la repararea prejudiciului material și compensarea cheltuielilor de judecată, și la cererea reconvențională înaintată de Luca Tudor către ÎM CIA „Transelit” SA și Ghenadie Rotaru, cu privire la repararea prejudiciului material, moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

Decizia este definitivă, însă poate fi atacată cu recurs, la Curtea Supremă de Justiție, în termen de două luni de la comunicare, prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Președintele ședinței,
judecătorul **Elena Grumeza**

Judecătorii **Natalia Costaș**

Ivan Parii